

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

Krizni stožer

KLASA: 813-07/20-01/01

URBROJ: 534-03-1/1-20-44

Zagreb, 19. ožujka 2020.

Pružateljima zdravstvenih usluga

- primarne razine zdravstvene zaštite
- izvanbolničke specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite
- SVIMA -

Predmet: Korona virus (COVID-19) – mjere za sprječavanje širenja bolesti – upute za postupanje u pružanju zdravstvene zaštite u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i izvanbolničkoj specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti

Poštovani,

sukladno Odluci o proglašenju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovana virusom SARS-CoV-2 od 11. ožujka 2020. godine (KLASA: 011-02/20-01/143, URBROJ: 534-02-01-2/6-20-01) te obvezama iz Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, dužni ste pratiti i pridržavati se uputa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ), preporuka Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske kao i drugih nadležnih tijela na državnoj i lokalnoj razini.

Također vas izvješćujemo, da je 14. ožujka 2020. godine, na temelju članka 197. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, broj 100/18, 125/19) ministar zdravstva donio Odluku o mjerama mobilizacije, organizacije i rasporeda rada i radnog vremena, promjene mjesta i uvjeta rada zdravstvenih ustanova i njihovih radnika i privatnih zdravstvenih radnika u mreži javne zdravstvene službe te korištenja medicinsko-tehničke opreme i ostalih sredstava (KLASA: 501-01/20-01/05, URBROJ: 534-02-20-1).

Trenutne preporuke dostupne su putem poveznice: <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/koronavirus-najnovije-preporuke/> koje je potrebno redovito pratiti radi čestog ažuriranja s najnovijim informacijama.

Nastavno na ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) u zdravstvenom sustavu, a u cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i pacijenata treba maksimalno moguće smanjiti dolaske pacijenata u ordinaciju, te obavljati samo hitne i neodgodive preglede i postupke, dok traje epidemija.

Radi smanjivanja odgovivih ili nepotrebnih dolazaka u ordinaciju i mogućnosti davanja uputa i savjeta pacijentima kod kuće, u organizaciji rada potrebno je povećati dostupnost telekomunikacije s pacijentima kroz više telekomunikacijskih kanala ili drugih oblika komunikacije s pacijentima (fiksni telefon, mobitel, SMS, videokonferencijski, e-mail....).

Svaki neodgodiv rad s pojedinačnim pacijentima u svim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite i u izvanbolničkoj specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti treba organizirati tako da se smanje grupni dolasci u zdravstvenu ustanovu. Neodgodivi dolasci pacijenata u ambulantu trebaju biti organizirani na način da pacijenti dolaze jedan po jedan (uz dijete u pratnji može biti samo jedna odrasla osoba), da svaki pacijent ulazi u čekaonicu poštujući svoj termin ako je naručen, uz smanjivanje reda čekanja i vremena provedenog u zdravstvenoj ustanovi.

Temeljem ovlasti iz članka 197. Zakon o zdravstvenoj zaštiti u slučajevima izvanrednih okolnosti, katastrofa i epidemija većih razmjera ministar može poduzimati i one mjere i aktivnosti koje nisu utvrđene zakonom, uključivši i mjere mobilizacije, organizacije i rasporeda rada i radnog vremena, promjene mjesta i uvjeta rada pojedinih zdravstvenih ustanova i njihovih radnika te privatnih zdravstvenih radnika koji obavljaju zdravstvenu djelatnost u ordinaciji u mreži javne zdravstvene službe, dok te okolnosti traju.

Također sukladno članku 64. Zakona o zdravstvenoj zaštiti obveza je svih zdravstvenih radnika sudjelovati u sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti, te su se dužni odazvati pozivu nadležnog tijela u radu na sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti, kao i na zaštiti i spašavanju stanovništva u slučaju katastrofe.

Slijedom navedenih zakonskih odredbi ministar zdravstva je dao naputak načelnicima kriznih stožera civilne zaštite i pročelnicima ureda nadležnih za zdravstvo u županijama te ravnateljima domova zdravlja, da se pri domovima zdravlja dodatno organiziraju posebno izdvojene ordinacije za pregled bolesnika pod sumnjom na zaraženost od koronavirusa, koje će raditi 24 sata.

U tim izdvojenim ordinacijama obavezni su sudjelovati svi zdravstveni radnici u mreži javne zdravstvene službe prema rasporedu koji određuje ravnatelj pripadajućeg doma zdravlja.
<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuka-PZZ-s-punktovima-1.pdf>

U cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i sprječavanje širenja bolesti, lokalni stožer civilne zaštite u suradnji s domom zdravlja mora osigurati zaštitnu opremu za sve zdravstvene radnike primarne zdravstvene zaštite koji će biti raspoređeni na rad u te izdvojene ambulante pri domovima zdravlja.

Doktori medicine u privatnoj praksi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti ukoliko ne raspolažu dovoljnim količinama zaštitnih sredstava i dezinficijensa ili ih ne mogu trenutno sami na baviti na tržištu, mogu se za pomoć u nabavi obratiti nadležnim lokalnim Kriznim stožerima civilne zaštite na lokalnoj razini.

Djelatnost obiteljske/opće medicine

Nastavno na ranije preporučene mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) molimo da se primarnoj razini svim palijativnim i kroničnim pacijentima omogući

liječenje kod kuće ili u domu za stare i nemoćne u kojem borave kroz pojačane kućne posjete izabranih doktora obiteljske/opće medicine, zdravstvenu njegu i fizikalnu terapiju u kući te kroz posjete mobilnih palijativnih timova.

Broj dolazaka kroničnih pacijenata bez akutnih zdravstvenih simptoma smanjiti aktivnim pristupom kroz nadzor pacijenata putem telefona ili drugih komunikacijskih oblika.

Također, kod ordiniranja terapije treba voditi računa o racionalnom propisivanju i dostatnoj terapiji za kronične bolesnike za najmanje mjesec dana, ali i raspoloživosti lijekova u ljekarnama, kako se pacijenti ne bi nepotrebno vraćali u ordinacije i ponovo u ljekarne.

Rad ordinacije koja u skrbi ima malu djecu potrebno je organizirati tako da se obvezni program cijepljenja djece ne obustavi odnosno ukazujemo na potrebu provođenja primovakcinacije sukladno programu cijepljenja (s posebnim naglaskom na hripavac).

U slučaju potrebe vađenja krvi, osim u medicinsko-biokemijskim laboratorijima i u ordinacijama liječnika obiteljske/opće medicine potrebno je osigurati i mogućnost vađenja krvi u kući bolesnika kod imunokompromitiranih bolesnika (npr. transplantiranih pacijenata ...)

Ujedno, ukazujemo na mogućnost korištenja izdavanja A5 uputnica za konzultaciju s doktorima u bolničkom sustavu, bez prisutnosti pacijenta.

Preporučamo domovima zdravlja, koji imaju djelatnost fizikalne terapije ili drugi oblik djelatnosti kao što su organizirana savjetovališta ili grupe za potporu u kojoj istovremeno boravi više bolesnika, odgodu svih postupaka koji se mogu odgoditi.

Nadalje, uzimajući u obzir ozbiljnost situacije i radi toga smanjeni opseg rada bolničkih ustanova, te bolničke kapacitete koji se oslobađaju za slučaj potrebe hospitalizacije bolesnika zaraženih koronavirusom, u bolnice na pregled ili hospitalizaciju se usmjeravaju samo životno ugroženi bolesnici, neodgodiva zdravstvena stanja i onkološki bolesnici.

Upute za liječnike obiteljske medicine vezano uz zdravstveni nadzor i postupanje sa sumnjom na COVID te mjera zaštitne mogu se naći na ovoj poveznici: https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/koronavirus-najnovije-preporuke/attachment/upute_ljecnici-obiljske-medicine-lom/

Postupak zdravstvenih djelatnika pri postavljanju sumnje na COVID-19 opisan je u dokumentu na slijedećoj poveznici: <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/postupanje-zdravstvenih-djelatnika-u-slucaju-postavljanja-sumnje-na-novi-koronavirus-2019-ncov/>

Djelatnost pedijatrije

Nastavno na ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) u zdravstvenom sustavu, a u cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i pacijenata treba maksimalno moguće smanjiti dolaske pacijenata u ordinaciju, te obavljati samo hitne i neodgodive preglede i postupke, dok traje epidemija.

Rad ordinacije potrebno je organizirati tako da se obvezni program cijepljenja djece ne obustavi, odnosno ukazujemo na potrebu provođenja primovakcinacije sukladno programu cijepljenja (s posebnim naglaskom na hripavac-DTP kombinacije i ospice-MPR).

Djelatnost ginekologije

Nastavno na ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) u zdravstvenom sustavu, a u cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i pacijenata, posebno trudnica treba maksimalno moguće smanjiti dolaske pacijentica u ordinaciju, obavljati samo hitne i neodgodive preglede i postupke, te obavljati preglede trudnica i preglede pacijentica s onkološkim bolestima u periodici prema stručnoj procjeni izabranog liječnika zdravstvene zaštite žena dok traje epidemija.

Djelatnost dentalne medicine na primarnoj razini zdravstvene zaštite i u izvanbolničkoj specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti

Nastavno na ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) u zdravstvenom sustavu, a u cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i pacijenata treba smanjiti dolaske pacijenata u ordinaciju, te u djelatnosti dentalne medicine obavljati samo hitne i neodgodive intervencije sukladno individualnoj stručnoj procjeni, dok traje epidemija.

Djelatnost medicine rada i sporta

Nastavno na ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19) u zdravstvenom sustavu, a u cilju zaštite zdravlja zdravstvenih radnika i građana treba smanjiti dolaske osoba u ordinaciju, te u djelatnosti medicine rada i sporta obavljati samo hitne i neodgodive preglede (npr. prvi pregled za zapošljavanje ....) sukladno individualnoj stručnoj procjeni.

Vežano uz aktualnu epidemiološku situaciju te obavljanje preventivnih periodičnih pregleda u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika u propisanim rokovima, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) će predmetne izvanredne okolnosti smatrati opravdanim razlogom za obavljanje navedenih pregleda izvan propisanih rokova na teret sredstava HZZO-a te će se od dana 16. ožujka 2020. godine pregledi i nakon proteka roka moći obaviti na teret sredstava HZZO-a prestankom navedenih okolnosti.

<https://www.hzzo.hr/periodicni-pregledi-radnika-u-sklopu-specifodne-zdravstvene-zastite-u-uvjetima-aktualne-epidemioloske-situacije/>

O istom je obavješteno Ministarstvo gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Državni inspektorat - inspekcija rada te Hrvatska udruga poslodavaca. Također je dana uputa da se postojeća uvjerenja smatraju važećim dok traje epidemija, a radi obustave mogućeg sankcioniranja poslodavaca ako radnik na radnom mjestu s posebnim uvjetima rada nije obavio redoviti periodični pregled u propisanom roku.

Djelatnost zdravstvene njege i fizikalne terapije u kući

Ukoliko je zdravstvena njega i/ili fizikalna terapija u kući indicirana i neodgodiva, svaka kućna posjeta mora biti telefonski najavljena i dogovorena s obitelji ili pacijentom.

Medicinska sestra ili fizioterapeut je dužan provjeriti epidemiološku situaciju u obitelji prilikom dobivanja naloga za uslugu kod izabranog liječnika i dogovora posjete s obitelji, a prije odlaska u kuću. Obitelji koje su u povišenom riziku za razvoj bolesti čiji je član obitelji u samoizolaciji mogu dobiti uslugu savjetovanja i putem telefona, video komunikacije i sl. ukoliko ukućani mogu sami osigurati odgovarajuću njegu.

Patronažna djelatnost

Radi postupaka primarne, sekundarne i tercijarne prevencije, s ciljem zaštite stanovnika od prijenosa i širenja virusa COVID-19 patronažnoj djelatnosti preporuča se odgoditi redovite obilaski pacijenata, naročito pacijenata starije životne dobi u njihovim domovima koji nisu nužni, uz osiguranje drugih načina komunikacije.

Obustaviti provođenje planiranih grupnih aktivnosti u savjetovalištim za kronične bolesnike, trudnice i dojilje, ali uzimajući u obzir sve prednosti dojenja i prehrane majčinim mlijekom, u slučaju sumnje na infekciju COVID-19 u majke, preporučiti nastavak dojenja uz primjenu općih mjera zaštite.

https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/COVID-19-i-dojenje_HR-2.pdf

Uvesti aktivnosti obavještanja, zdravstvenog prosvjeđivanja, podrške i edukacije pacijenata telefonskim putem, internetom ili putem društvenih mreža u smislu da svaka sestra kontaktira svoje pacijente i provjeri njihovo zdravstveno stanje te da im da upute o zdravstveno savjesnom ponašanju, pruži podršku te odgovori na pitanja vezana uz trenutne zdravstvene poteškoće.

Kućna posjeta indicirana je neposredno nakon otpusta iz bolnice, npr. babinjače i novorođenčeta ili osobe koja zbog svog zdravstvenog stanja zahtijeva viši stupanj skrbi koji mu ukućani ne znaju ili ne mogu pružiti.

Kućna posjeta mora biti telefonski najavljena i dogovorena s obitelji ili pacijentom.

Patronažna sestra je dužna provjeriti epidemiološku situaciju u obitelji prilikom dogovora posjete, a prije dolaska u kuću. Obitelji koje su u povišenom riziku za razvoj bolesti npr. član obitelji je u samoizolaciji mogu dobiti uslugu savjetovanja isključivo putem telefona, video komunikacije i sl.

Djelatnost palijativne skrbi

Prema palijativnim pacijentima i njihovim obiteljima potrebno je proaktivno postupanje kako bi se sačuvala razina skrbi za palijativne pacijente i njihove obitelji a nepotrebno opterećivale hitne medicinske službe odnosno druge bolničke službe

Svi izabrani doktori obiteljske/opće medicine trebaju imati popis svojih palijativnih pacijenata sa pravovaljanim brojevima telefona te kontaktirati pacijente i njihove obitelji uz kratke upute o postupanju u slučaju pogoršanja, načinu naručivanja lijekova, obavljanja konzultacija i kućnih posjeta. Također se obiteljima i pacijentima treba javiti broj dežurnog telefona za pružanje podrške u skrbi za umiruću osobu u kući 7-22 sata (koordinator palijativne skrbi).

Simptome pacijenata treba pokušati riješiti putem telefona u suradnji s izabranim doktorom obiteljske/opće medicine i mobilnim palijativnim timom, a u slučaju nemogućnosti rješavanja simptoma na taj način, potreban je odlazak u kućnu posjetu.

Svaka kućna posjeta mora biti telefonski najavljena i dogovorena s obitelji ili pacijentom.

Prije odlaska u kuću pacijenta potrebno je provjeriti epidemiološku situaciju u obitelji (da li se u toj kući nalazi osoba u samoizolaciji), u slučaju febrilnosti pacijenta ispitati porijeklo temperature (nisu sve temperature kod palijativnih pacijenata respiratorne etiologije) te primijeniti ranije preporučene opće mjere za sprječavanje širenja bolesti izazvane koronavirusom (COVID-19).

U slučaju neophodne potrebe za hospitalizacijom, izabrani doktor obiteljske/opće medicine ili mobilni palijativni tim direktno dogovora prijem s dežurnim bolničkim liječnikom.

Ljekarnička djelatnost

Rad u ljekarnama se organizira prema Pravilniku o početku, završetku i rasporedu radnog vremena zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika u ordinaciji u mreži javne zdravstvene službe te radno vrijeme ljekarni za sada ostaje isto kao i prije epidemije.

Nastavno na upute liječnicima o racionalnom propisivanju lijekova, ljekarne moraju voditi računa o dostatnoj količini svih lijekova, a posebno za kronične bolesnike kojima terapiju treba izdati najmanje za mjesec dana, kako se pacijenti s kroničnim bolestima i starije dobi ne bi nepotrebno višekratno izlagali riziku zaraze od koronavirusa.

Rad u svim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite i u izvanbolničkoj specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući i dijagnostičke djelatnosti, se organizira prema Pravilniku o početku, završetku i rasporedu radnog vremena zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika u ordinaciji u mreži javne zdravstvene službe, te za sada radno vrijeme ostaje isto kao i prije epidemije.

S poštovanjem,

izv. prof. dr. sc. **Vilijam Beroš, dr.med.**